

JUHLAJULKAISU

AARNE NUORVALA

1912 · 18/4 · 1982

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

Vammala 1982, Vammalan Kirjapaino Oy

ISBN 951-855-049-2

ISSN 0356-7222

978-951-855-871-5 (PDF)

Hallinnon oikeussuojajärjestelmästä tullihallinnon näkökulmasta

Julkishallinnon laajentumisesta ja lainsäädännön moninaisuudesta johtuen on hallinnossa menneinä aikoina kiinnitetty erityistä huomiota hallintoyksiköiden tarkoituksenmukaiseen järjestelyyn ja työn tehottamiseen. Oikeussuojajärjestelmän kehittäminen keskusvirastoissa ja muissa hallintoyksiköissä ei ole aina saanut osakseen sille kuuluvaa huomiota, vaikka tarve oikeusturvan kehittämiseen on kasvanut rinnan julkishallinnon laajentumisen kanssa. Siksi kansalaisten oikeusturvan lisääminen hallinnossa on noussut tämän päivän ja vuosikymmenen keskeiseksi hallinnon kehittämisen kohteeksi ¹.

Itse asiassa hallinnon tehokkuuden ja oikeusvarmuuden vaatimukset eivät ole vastakkaisia. Voidaan perustellusti väittää, että hallinto on tehokasta vain, jos se on oikeellista. Tehokkaana näet on hallintoa pidettävä silloin, kun hallintoviranomaisen luona asioivat saavat joutuisasti oikean ratkaisun.

Tehokkaan ja oikeellisen hallinnon toteutumisen edellytyksenä on yhtäältä selkeä ja luettava lainsäädäntö, joka vastaa yleistä oikeustajuntaa ². Toisaalta viranomaisratkaisuja hakevien tulisi olla tietoisia oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Heidän tulisi saada riittävästi informaatiota säännöksistä ja oikeuskäytännöstä, samoin kuin ohjausta siitä, miten heidän olisi viranomaisen luona asioidessaan menettävä ³.

Päätösten tulisi jo ensi asteessa olla sisällöltään oikeita ja muodoltaan informatiivisia. Ennen muuta kansalaisen kannalta negatiivisten päätösten perusteleminen on välttämätöntä muutoksenhaun tarvetta silmällä pitäen.

¹ Ks. *Nuorvala*, Hallinnon oikeussuojajärjestelmän kehittämisenäkymiä 1980-luvulla, LM 1980 s. 532 ss. *Hallberg*, Hallinnon oikeussuojajärjestelmän kehittämisestä, *Oikeus* 1980 s. 132 ss.

² *Nuorvala*, Kansalaisen oikeusturva hallinnossa s. 15.

³ Viranomaisen neuvontavelvollisuutta koskeva säännös sisältyy uuteen hallintomenettelylakiin.

Valitusten ja niihin rinnastettavien lainkäyttöasioiden käsittelyn tulee olla mahdollisimman nopeaa, koska myöhään saatu myönteinenkin ratkaisu saattaa tosiasiallisesti merkitä oikeutta hakevan oikeussuojan loukkaamista⁴.

Tarkkailtaessa kansalaisten oikeusturvakysymystä tietyllä hallinnon alalla on edellä sanotun huomioon ottaen lähdettävä siitä, että oikeussuojajärjestelmä muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden⁵.

Tullilaitoksen päätehtäviä on tuonin yhteydessä kannettavien verojen ja maksujen sekä kotimaan valmisteverojen maksuunpano ja kanto. Tullilaitoksen kanto oli vuonna 1980 18 miljardia markkaa eli 45,2 % valtion verojen ja veroluontoisten tulojen kokonaiskertymästä. Ulkomaankauppaan ja kotimaiseen valmistukseen liittyy lisäksi erilaisia eturatkaisuja, joitten vuotuinen arvo on useita miljardeja markkoja. Piiritullikamareissa tehtiin vuonna 1980 lähes 1,5 miljoonaa päätöstä valitusosoituksineen.

Vuoden 1981 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana saapui tullihallitukselle 1050 ja siellä ratkaistiin 1144 valitusta. Vastaavana aikana saapui KHO:sta TH:een lausunnolle 121 jatkovalitusta ja lausuntoja annettiin 118.

Tarkasteluaikana TH:ssa ratkaistuista valituksista oli 493 eli 43 % autoverolain 17 §:n mukaisia invalideille myönnettäviä verohelpotuksia koskevia valituksia. Vastaavasti KHO:lle annetuista lausunnoista oli 102 invalidiautoja ja 16 varsinaista tulliverotusta koskevia.

Tullihallitukselle tehtyjen valitusten määrä vastaa noin promillea piiritullikamareitten valituskelpoisista päätöksistä ja KHO:lle tehtyjen jatkovalitusten noin 0,1 promillea. Kun KHO:lle annetuista lausunnoista vain 16 koski varsinaista tulliverotusta, ei esitettyjen lukujen valossa näyttäisi siltä, että kansalaiset tuntisivat erityistä epäluottamusta tulliviranomaisten toimintaa kohtaan.

Autoverovalitusten runsas lukumäärä johtuu aivan ilmeisesti voimassa olevasta lainsäädännöstä.

Helsingin piiritullikamari maksaa auto- ja moottoripyöräverosta 14. 11. 1967 annetun lain 17 §:n nojalla auton hintaan sisältyvän veron

⁴ Professori *Toivo Holopaisen* johdolla toimiva, vuonna 1978 asetettu Hallinnon Oikeusturvakomitea korostaa valtioneuvostolle 7. 1. 1980 lähettämässään, oikeussuojajärjestelmän kehittämistä veroasioissa koskevassa esityksessä, että ratkaisujen viipyminen on vakava oikeusturvaongelma. Ks. myös *Nuorvala*, Kansalaisen oikeusturva hallinnossa, s. 39.

⁵ Ks. *Nuorvala*, Hallinnon oikeussuojajärjestelmän kehittämisnäkömiä 1980-luvulla, LM 1980 s. 539 ja *Hallberg*, Hallinnon oikeussuojajärjestelmän kehittämisestä, Oikeus 1980 s. 133.

takaisin mm. sellaiselle invalidille, jonka liikuntavammasta aiheutuva pysyvä haitta-aste on vähintään 80 % ja jonka henkilökohtaiseen käyttöön auto tulee. Liikuntavammasta aiheutuvana invaliditeettina on lain mukaan pidettävä vain varsinaisia alaraajojen ja lannerangan vammoja, jos ne yhdessä aiheuttavat vähintään 80 % vammaisuuden kuitenkin niin, että pelkät lannerangan vammat eivät yksinään oikeuta veronpalautukseen. Mitkään välilliset, esimerkiksi aivoperäiset taikka sydämen tai keuhkojen toimintahäiriöistä johtuvat liikuntahaitat eivät oikeuta veronpalautukseen, olkoon invalidi miten liikuntakyvytön tahansa. Tämä ei vastaa kansalaisten eikä myöskään lääkäreitten oikeudentuntoa useiden heistä antaessa liikuntahaittaisille invalideille jatkuvasti todistuksia, että heidän liikuntavammasta aiheutuva invaliditeetti on vähintään 80 %. Laki on väärämielinen asettaessaan alaraajojen vammaisuuden erikoisasemaan veroetuuden saamisen edellytyksenä ⁶.

Kun valitukset aiheutuvat materiaalisesta lainsäädännöstä, ei niiden lukumäärä varmaankaan riipu siitä, kuka valitukset ratkaisee. Materiaalisen lainsäädännön epäoikeudenmukaisuus kyllä helposti johtaa siihen, että kansalaiset kohdistavat epäluottamuksensa väärämielisen lain käyttäjään. Tästä ei kuitenkaan voitane tehdä sitä johtopäätöstä, että keskusvirastot eivät yleensä voisi toimia valitusasteena linjahallinnossa tehdyistä päätöksistä valitettaessa.

Päinvastoin, mahdollisuudet väärämielisten ja -muotoisten säännösten muuttamiseen ovat ilmeisesti paremmat silloin, kun keskusvirasto toimii valitusasteena kuin jos valitukset ratkaisisi hallinnon ulkopuolinen elin. Kun keskusvirasto joutuu hallinnollisen tuomioistuimen tavoin jatkuvasti käsittelemään valitusasioita ja nojaamaan ratkaisunsa positiiviseen oikeuteen, huomaa se pakostakin lainsäädännössä olevat puutteet ja muutostarpeet. Kun keskusvirasto toisaalta on yleensä kiinteästi mukana alansa lainsäädännön valmistelussa, on sillä mahdollisuudet saada havaitsemiinsa lainsäädännöllisiin epäkohtiin korjausta.

Muodollisen valtuutuksen korjausesitysten tekemiseen keskusvirasto saa sille annetusta velvollisuudesta seurata kehitystä omalla hallinnonalallaan ja tehdä aloitteita tarpeellisiksi uudistuksiksi ja parannuksiksi. Sen asiallinen kannustin saattaa havaitsemansa säädök-

⁶ Tullihallitus on neuvoteltuaan asiasta lääkintöhallituksen kanssa ryhtynyt toimenpiteisiin, jotta invalideille myönnettävän autoveron palauttamisen edellytykset tulisivat asianmukaisesti tarkistetuiksi.

selliset epäkohdat kuntoon johtuu yhtäältä inhimillisestä ambitiosta hoitaa keskusvirastolle uskottua hallinnon alaa mahdollisimman hyvin. Toisaalta nykyaikaisesti hoidetussa keskusvirastossa joudutaan jatkuvaan kanssakäymiseen sen ulkopuolisten intressipiirien kanssa. Tämän yhteistyön kannalta on välttämätöntä huolehtia siitä, että sellaiset lainsäädännölliset järjestelyt, joiden oikeudettomuudesta ja epätarkoituksenmukaisuudesta eri osapuolet ovat vakuuttuneita, eivät muodostu positiivisen yhteistyön esteeksi.

Se, että tullihallinnon alalla on uudistettu viime vuosikymmenellä koko tulli- ja valmisteverolainsäädäntö ja että tullihallinnon toimialalla on jatkuvasti käynnissä lainvalmistelu ja -säädäntötyö säädösten kehittämiseksi ja ajantasalla pysyttämiseksi, johtuu ainakin osittain siitä, että toimiessaan valitusinstanssina tullihallitus saa konkreettista näyttöä lain vaikutuksista ja impulsseja epäkohtien korjaamiseksi.

Yleisesti keskusvirastolainkäytön puolesta puhuvana näkökohtana voidaan todeta, että keskusviraston hallitus saa toiminnastaan valitusinstanssina muuta toimintaansa varten tarpeellista harjaantumista lain tulkintaan, eri osapuolten näkökohtien huomioonottamiseen ja laillisuuteen yleensä. Toimiminen hallinnollisena lainkäyttöelimenä on omiaan painottamaan laillisuusnäkökohtia koko viraston toiminnassa. Tämä heijastaa vaikutuksensa myös päätöksentekoon aluehallinnossa.

Piiritullikamareihin on delegoitu verotusasioissa päätöksenteko ennakkotietoja, kohtuushakemuksia ja e-tullitodistuksia lukuunottamatta. Aluehallinnossa tehtiin vuonna 1980 49 330 tullinoikaisu- ja jälkiverotuspäätöstä, mikä osoittaa, että lukumääräisesti merkittävin osa hallintolainkäytöstä tapahtuu tullihallinnon alalla aluehallinnossa⁷. Oikeusturvan kehittämisen kannalta on näin muodoin ensi arvoisen tärkeätä kehittää menettelyä piiritullikamareissa. Tähän antaa parhaimmat edellytykset järjestelmä, jossa tullihallitus toimii valitusinstanssina piiritullikamareitten päätöksistä.

Oikeusturvan kannalta merkittävä näkökohta on valitusasiain käsittelyn joutuisuus.⁸ Tällä hetkellä valitusten keskimääräinen vireilläoloaika tullihallituksessa on 10 kuukautta. Tämä käsittelyaika on lyhenemässä, mikä näkyy esimerkiksi siitä, että kun 1. 1. 1981 valituksia tullihallituksessa oli vireillä 931, niitä oli 1. 10. 1981 vireillä 843.

⁷ Tässä lähdetään siitä, että jälkiverotus- ja oikaisumenettely on ensiasteen lainkäyttöä eikä hallintomenettelyä.

⁸ Korkein Hallinto-oikeus, toimintakertomus 1980 s. 4.

Tilanne varsinaisten tulliasioitten kohdalla olisi tuntuvasti parempi, elleivät invalidiautoja koskevat valitukset ja hakemukset rasittaisi tarpeettomasti valitusasiain toimiston työtä⁹.

On vaikea ajatella, mitä käytännön kannalta merkittäviä argumentteja voitaisiin esittää sen puolesta, että varsinaiset tulli- ja valmisteveroasiat siirrettäisiin lääninoikeuksille tai LVO:lle¹⁰.

Lääninoikeuksissa on ruuhkaa¹¹. Sinne olisi tulli- ja valmisteveroasioiden vuoksi palkattava lisätyövoimaa, joka joutuisi miltei päätoimisesti seuraamaan kehitystä tulli- ja valmisteverolainsäädännön alalla. Myös paine KHO:een kasvaisi päätösten ollessa eri lääninoikeuksissa erilaisia. Valitusasioiden siirto LVO:lle ei olisi parempi vaihtoehto muussa suhteessa kuin, että vaaraa valituspäätösten erilaisuudesta ei ilmeisesti olisi. Tullihallitukselle ei siirto merkitsisi vastaavaa työn säästöä, sillä valitukset jouduttaisiin lausuntoasioina perusteellisesti valmistelevaan.¹²

Yleensäkin perustavaa laatua oleviin muutoksiin pitäisi ryhtyä vain, milloin siihen on todellista tarvetta. Ainakaan pienessä resurssiköyhässä maassa ei ilman painavia syitä pitäisi ryhtyä järjestelyihin, jotka merkitsevät vain voimavarojen tuhlausta ja byrokratian paisuttamista.

Yhteenvetona valitustiekysymyksestä voidaan edellä lausutun perusteella todeta, että niin hyvin oikeusturva- kuin tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat puoltavat tulli- ja valmisteveroasioiden säilyttämistä edelleen tullihallituksessa¹³. Sama koskee maahantuonnin yhtey-

⁹ Autoverolain 17 §:n mukaisten valitusten lisäksi ratkaistiin 1981 vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 247 autoverolain 18 §:n mukaista kohtuushakemusta. Kun hakemus perustuu samoihin asiakirjoihin kuin valitus ja tehdään joko valituksen tultua hylätyksi tai alunperin samanaikaisesti valituksen kanssa, pidetään tarkoituksenmukaisena, että myös kohtuushakemusasiat valmistellaan valitusasioiden toimistossa ja esitellään sieltä tullihallituksen ratkaistaviksi.

¹⁰ Suomen Lakimiesliiton oikeudenhoidon tavoiteohjelmassa esitetään, että liikevaihtovero-oikeudelle olisi siirrettävä tullia ja muita tavarain maahantuonnista tai maastaviennistä kannettavia veroja ja maksuja koskevat valitukset.

¹¹ Verovalituksia saapuu lääninoikeuksiin nykyään noin 30.000 vuodessa ja käsittely siellä kestää keskimäärin puolitoista vuotta.

¹² Yleisten verohuojennussäännösten kehittämistarpeita selvittäneen työryhmän muistiossa (Työryhmämuistio 1980: VM 24) perustellaan hallituksen esitykseksi johtanutta ehdotusta siirtää verohuojennushakemukset pääasiallisesti VM:stä verohallituksessa ja tullihallituksessa ratkaistaviksi mm. sillä, että VM:n työ vähenisi, kun taasen työ keskusvirastoissa ei sanottavasti lisääntyisi, koska ne nykyisin joutuvat antamaan lausuntonsa VM:n ratkaisuvalltaan kuuluvista huojennushakemuksista.

¹³ Hallinnon oikeusturvakomitea, jonka mietintö on tätä kirjoitettaessa valmistumassa, on tietävästi selvityksissään päätenyt siihen, että on asiaryhmiä, joiden ratkaisemiseen tarvittavaa erityisasiantuntemusta on vain hallinnonalan johtavalla viranomaisella, keskusvirastolla. Tältä kannalta on komitean selvitysten mukaan

dessä kannettavaa liikevaihtoveroa, vaikka kotimaan liikevaihtoverotuksesta tehdyt valitukset käsitelläänkin LVO:ssa. Liikevaihtovero määrätään samassa päätöksessä kuin muutkin maahantuonnin yhteydessä kannettavat verot ja samassa valituksessa vaaditaan yleensä useampien verojen alentamista tai poistamista.

Auto- ja moottoripyöräverolain 17 §:n mukaisten valitusten ja 18 §:n tarkoittamien kohtuushakemusten oikea ratkaisupaikka sen sijaan ei ole tullihallitus. Invalidien käyttöön tulevia autoja koskevat valitukset menevät nykyisen järjestelyn mukaan liikevaihtoverotoimistosta LVO:een silloin, kun kysymys on maassa valmistetusta veronalaisena hankitusta autosta. Kohtuushakemukset näissä tapauksissa menevät verohallituksen ratkaistaviksi. Tässä tarkoitetuissa autoverovalituksissa ja -hakemuksissa ei tarvita tulliasiaain erikoistuntemusta. Päinvastoin, tulliasioihin perehtyneille tullihallituksen kollegion jäsenille on vierasta ryhtyä arvioimaan invalidin haitta-asteen suuruutta tai harkitsemaan kysymystä, onko auto invalidille hänen toimensa tai työnsä tai ammattiin valmistumista varten tapahtuvan opiskelun hoitamiseksi olennaisen tarpeellinen.

Haitta-asteen suuruutta ja auton tarvetta koskevat kysymykset voitaisiin nykyistä pätevämmiin ratkaista hakijan asuinpaikan lääninoikeudessa, jossa sekä hakijan olosuhteiden tuntemus että lääketieteellinen asiantuntemus ovat lähempänä ja helpommin saatavissa kuin tullihallituksessa.

Valtiovallan kolmijako-oppi ei riitä perustaksi siirtämään valitusasioiden käsittelyä keskusvirastolta jollekin muulle instanssille. Opín puolesta esitettävissä olevat näkökohdat puoltavat sen sijaan valitusasioiden käsittelyn eriyttämistä keskusviraston sisällä ainakin silloin, kun keskusvirasto tullihallituksen tavoin joutuu säännöllisesti käsittelemään valituksia.

Tullihallituksessa suorittavat materiaalisia verotuskysymyksiä käsittelevät toimistot yleisohjeiden ja muun neuvonnan muodossa tapahtuvaa verotuksen ohjausta. Kun myös aluehallinnossa tiedetään, että näihin materiaaliisiin toimistoihin on keskittynyt laaja käytännön ja erikoissäännösten tuntemus, pyritään aluehallinnosta saamaan niistä useasti myös neuvoa vaikeiden yksityistapausten ratkaisuun. Jos sama henkilö sekä antaa neuvon tai ohjeen, jonka perusteella yksit-

edelleen tarkoituksenmukaista, että näissä asiaryhmissä keskusvirastoilla säilyy lainkäyttötehtäviä. Tällainen asiaryhmä on muun ohella tulliasiat, joiden ratkaisemiseen tullihallituksessa olisivat parhaat käytännön edellytykset.

täistapauksessa on ratkaistu, että valmistelee ja esittelee ratkaisua koskevan valituksen, saattaa valitusasia tulla yksipuolisesti esitetyksi.

Vuoden 1980 alussa perustettiin tullihallitukseen itsenäinen valitusasiain toimisto, jonka päällikkönä on hallintolainkäyttöön hyvin perehtynyt juristi apunaan kaksi lainopillista asessoria ja muina valmistelijoina korkeakoulun suorittaneita esittelijöitä.

Subjektiiivisen vaikutuksen eliminoimisen ohella on järjestely aiheuttanut esitysten laatutason kohoamista ja valitusten käsittelyn nopeutumista. Varsinkin laajan asian valmistelu hidastuu ja vaikeutuu, jollei valmistelija voi siihen yhtämittaisesti paneutua vaan joutuu valmistelevaan verovalitukset rinnan ohjaus-, neuvonta-, koulutus- ja kehittämistyön.¹⁴

Valitukset ja muut tullihallituksen toimivaltaan kuuluvat lainkäyttöasiat ratkaistaan istunnossa, johon ottavat osaa puheenjohtajana pääjohtaja sekä jäseninä ylijohtaja ja osastopäälliköt.¹⁵ Tullihallitus on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja kolme jäsentä on saapuvilla. Äänestettäessä ja yleensä muutoinkin noudatetaan samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Kolleeginen käsittely on oikeusturvan kannalta merkittävä. Tässä suhteessa eroaa valitusasioiden käsittely esimerkiksi naapurimaisamme Ruotsissa ja Norjassa noudatettavasta järjestyksestä. Sielläkin voidaan tullausasioissa valittaa tullihallitukselle mutta kolleegista käsittelyä ei tunneta vaan asiat ratkaistaan esittelystä.¹⁶

Tullihallitus otti vuonna 1978 käytäntöön menettelyn, jonka mukaan säännöllisesti kaksi kollegion jäsentä tarkastaa istuntoon tule-

¹⁴ Presidentti *Aarne Nuorvala* on lausunut (Kansalaisen oikeusturva hallinnossa s. 111), että KHO:n toiminnan perusta on esittelijöiden suorittama valmistelutyö ja että sen lainkäytön varmuus sekä nopeus ja muu tehokkuus on suuressa määrin riippuvainen siitä, miten hyvin esitettävät asiat on valmisteltu. Tullihallituksessa saadut kokemukset vahvistavat valmistelun merkityksen.

¹⁵ Tullihallituksen kollegion jäsenet pääjohtaja, ylijohtaja ja kolme neljästä tullineuvoksesta ovat juristeja.

¹⁶ Ruotsissa oikaistaan tullausvirheet normaalisti asianomaisen tullikamarin toimesta erityisessä uudelleentullausmenettelyssä. Tullihallitus (general tullstyrelsen) saa ratkaistavakseen valitusasioita noin 500 vuodessa. Ratkaisun tekee osastopäällikkö toimistopäällikön esittelystä. Päätökseen tyytymätön tavaranhaltija tai valtionasiamies voi valittaa siitä Tukholman kamarioikeudelle ja edelleen, mikäli asialla on lainsovellutuksen kannalta merkitystä, hallinto-oikeudelle (regeringsrätt).

Norjassa tulee tullihallituksen (toll- og avgiftsdirektoratet) käsiteltäväksi noin 1.000 valitusasiaa vuodessa. Asiat valmistellaan tulliosastolla, jonka päällikkö ratkaisee ne normaalissa tapauksessa asianomaisen virkamiehen esittelystä. Epätietoisissa tai merkityksellisissä tapauksissa asia voidaan saattaa tullihallituksen apulaisjohtajan tai pääjohtajan ratkaistavaksi. Tullihallituksen päätös on käytännössä lopullinen. Siviilikanteeseen, joka olisi teoriassa mahdollista nostaa asian edelleen selvittämiseksi, ei ole kertaakaan turvaututtu.

vien asioiden kaikki asiakirjat. Toiset jäsenet saavat valitusasiain toimituksesta asialuettelon muistioineen ja päätösehdotuksineen ja luonnollisesti myös he ovat oikeutetut saamaan asiakirjat tutkittavikseen ennen päätöksentekoa.

Tullihallitus on yhdessä valtiovarainministeriön kanssa laatinut 1981 vuoden valtiopäiville annettavan hallituksen esityksen tullilain muuttamiseksi, mihin esitykseen sisältyy myös ehdotus tulliasiamiesjärjestelmän kehittämisestä ja laajentamisesta. Tarkoituksena on, paitsi muuttaa tulliasiamiehen toimi tullihallituksessa päätoimiseksi, saada piiritullikamareihin tulliasiamiehet.

Ehdotuksen johdosta 24. 4. 1981 antamassaan lausunnossa KHO toteaa, että »edunvalvonnan erottaminen muodollisestikin päätöksenteosta on omiaan lisäämään yksityisten verovelvollisten oikeusturvaa. Vaikka verotuksessa verotuslain 55 §:n periaatteiden mukaisesti on otettava tasapuolisesti huomioon niin veronsaajan kuin verovelvollisenkin edut, asiamiesjärjestelmäkin korostaa osaltaan tätä. Kun tullikinnanvaraisissa tapauksissa on käytettävissä myös veronsaajan muutoksenhakumahdollisuus, se on omiaan edistämään käytännön yhdenmukaisuutta tulliasioissa».

Tullihallinnon kannalta on edellä sanotun perusteella tultava siihen johtopäätökseen, että oikeussuojaa voidaan kehittää ja on kehitettävä nykyisen oikeustiejärjestelmän pohjalta. Erikseen on tuotava esiin, että nykytila, jossa keskusvirasto ja KHO ovat vuorovaikutuksessa, tuntuu ainakin tullihallituksen näkökulmasta katsoen oikealta. Tullihallitus tarvitsee KHO:ta lopullisen kannan ottajana laintulkintakysymyksissä. Selkeyttämällä ja oikeudenmukaistamalla lainsäädäntöä, parantamalla päätöksentekoa ensi asteessa, lisäämällä informaatiopalveluja ja tehostamalla valitusasiain käsittelyä keskusvirastossa valitukset KHO:een vähenevät entisestään ja siitä muodostuu itsestään entistä pelkistetympin hallintoa ohjaava prejudikaattituomioistuin.